

ધોરણ : 5

ગણિત

પ્રકરણ : 4

ભાગ અને પૂર્ણ

ભાગ : ૨

અપૂર્ણાંક વ્યવહારમાં

1. 50 પૈસા રૂપિયાનો કેટલામો ભાગ છે ? - અડધો
2. 1 રૂપિયો એ 10 રૂપિયાનો કેટલામો ભાગ છે ? - દસમો
3. 5 રૂપિયા એ 10 રૂપિયાનો કેટલામો ભાગ છે ? - બીજો (અડધો)
4. 2 રૂપિયા એ 10 રૂપિયાનો કેટલામો ભાગ છે ? - 5 મો (અડધો)
5. 20 રૂપિયા એ 100 રૂપિયાનો કેટલામો ભાગ છે ?- 5 મો
6. 50 રૂપિયા એ 500 રૂપિયાનો કેટલામો ભાગ છે ?- 10 મો

❖ ખાલી જગ્યા પૂરો :

1) 18 કિમીના $\frac{4}{9}$ ભાગ = 8 કિમી

2) દિવસનો $\frac{1}{3}$ ભાગ = 8 કલાક

3) 490 લિટરના $\frac{4}{7}$ ભાગ = 280 લિટર

4) 390 રૂપિયાનો $\frac{5}{13}$ ભાગ = 150 રૂપિયા

5) 1 ડઝનના $\frac{3}{4}$ = 9 નંગ

□ મોહન રજાના દિવસે 8 કલાક ઊંઘે છે . 1 કલાક ટી . વી જુએ છે . 3 કલાક રમે છે અને તેટલા જ કલાક ભણે છે . તેમજ બાકીનો સમય અન્ય પ્રવૃત્તિઓ માટે ફાળવે છે , તો આ માહિતી પરથી નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો .

1. મોહન દિવસના કેટલામો ભાગ ઊંઘવામાં લે છે ? - $\frac{1}{3}$
2. મોહન દિવસના કેટલામો ભાગ રમે છે ? - $\frac{1}{8}$
3. મોહન દિવસના કેટલામો ભાગ ટી .વી . જુએ છે ? - $\frac{1}{24}$
4. મોહન દિવસના કેટલામો ભાગ ભણે છે - $\frac{1}{8}$
5. મોહન દિવસના કેટલામ ભાગમાં અન્ય પ્રવૃત્તિઓ કરે છે? - $\frac{3}{8}$

અપૂર્ણાંકોનો ગુણાકાર

□ જવાબ મેળવો

$$1) 2\frac{4}{5} \times 10$$

$$= \frac{5 * 2 + 4}{5} \times 10$$

$$= \frac{14}{\cancel{5}} \times \overset{2}{\cancel{10}}$$

$$= 28$$

$$2) 2\frac{4}{3} \times 6$$

$$= \frac{3 * 2 + 4}{3} \times 6$$

$$= \frac{10}{\cancel{3}} \times \overset{2}{\cancel{6}}$$

$$= 20$$

અપૂર્ણાંકોનો ગુણાકાર

$$3) 2 \frac{1}{7} \times 21$$

$$= \frac{7 * 2 + 1}{7} \times 21$$

$$= \frac{15}{\cancel{7}} \times \overset{3}{\cancel{21}}$$

$$= 45$$

$$4) 3 \frac{1}{4} \times 4$$

$$= \frac{4 * 3 + 1}{4} \times 4$$

$$= \frac{13}{\cancel{4}} \times \cancel{4}$$

$$= 13$$

વ્યાવહારિક દાખલા

1.1 કિગ્રા દાળની કિંમત રૂ . 78 છે .જો $5\frac{6}{4}$ કિગ્રા દાળ જોઈતી હોય તો કેટલા રૂપિયા ચૂકવવા પડે ?

$$1 \text{ કિગ્રા દાળની કિંમત} = \text{રૂ . 78}$$

$$\therefore 5\frac{6}{4} \text{ કિગ્રા દાળની કિંમત} = \text{રૂ . (?)}$$

$$= 5\frac{6}{4} \times 78$$

$$= \frac{4 \times 5 + 6}{4} \times 78$$

$$\begin{array}{l} 13 \times \cancel{2} \quad 39 \times \cancel{2} \\ = \frac{\cancel{26}}{\cancel{4}} \times \cancel{78} \\ \quad \quad \quad \cancel{2} \times \cancel{2} \end{array}$$

$$= 13 \times 39$$

$$= \text{રૂ . 507}$$

$$= \text{રૂ . 507 ચૂકવવા પડે .}$$

વ્યાવહારિક દાખલા

2. 1 કિગ્રા ટામેટાનો ભાવ રૂ . 14 છે . 1 કિગ્રા બટાકાનો ભાવ રૂ . 10 છે . 1 કિગ્રા દૂધીનો ભાવ રૂ . 9 છે . જો રેશમા ને $1\frac{1}{2}$ કિગ્રા ટામેટાં , $2\frac{2}{5}$ કિગ્રા બટાકા અને 2 કિગ્રા દૂધી લેવી હોય તો કુલ કેટલા રૂપિયા ચૂકવવા પડે ?

1 કિગ્રા ટામેટાંનો ભાવ = રૂ . 14

1 કિગ્રા ટામેટાંનો ભાવ = રૂ . 10

1 કિગ્રા ટામેટાંનો ભાવ = રૂ . 9

$$\begin{aligned} 1 \frac{1}{2} \text{ કિગ્રા ટામેટાંનો ભાવ} &= 1 \text{ કિગ્રા ટામેટાંનો ભાવ} + \frac{1}{2} \text{ કિગ્રા ટામેટાંનો ભાવ} \\ &= (1 \times \text{રૂ. } 14) + \left(\frac{1}{2} \times \text{રૂ. } 14\right) \\ &= \text{રૂ. } 14 + \text{રૂ. } 7 \\ &= \text{રૂ. } 21 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 2 \frac{2}{5} \text{ કિગ્રા બટાકાનો ભાવ} &= 2 \text{ કિગ્રા બટાકાનો ભાવ} + \frac{2}{5} \text{ કિગ્રા બટાકાનો ભાવ} \\ &= (2 \times \text{રૂ. } 10) + \left(\frac{2}{5} \times \text{રૂ. } 10\right) \\ &= \text{રૂ. } 20 + \text{રૂ. } 4 \\ &= \text{રૂ. } 24 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 2 \text{ કિગ્રા દૂધીનો ભાવ} &= 2 \times \text{રૂ. } 9 \\ &= 18 \text{ રૂ.} \end{aligned}$$

રેશમાને ચૂકવવી પડતી રકમ

$$\begin{aligned} &= 1 \frac{1}{2} \text{ કિગ્રા ટામેટાં} + 2 \frac{2}{5} \text{ કિગ્રા બટાકા} + 2 \text{ કિગ્રા દૂધીનો ભાવ} \\ &= \text{રૂ. } 21 + \text{રૂ. } 24 + \text{રૂ. } 18 \\ &= \text{રૂ. } 63 \end{aligned}$$

□ ଓକେଲୋ .

$$1) \frac{7}{15} + \frac{6}{15}$$

$$= \frac{7 + 6}{15}$$

$$= \frac{13}{15}$$

$$2) \frac{15}{30} + \frac{6}{30}$$

$$= \frac{15 + 6}{30}$$

$$= \frac{21}{30}$$

$$= \frac{7}{10}$$

$$3) \frac{5}{7} - \frac{3}{7}$$

$$= \frac{5 - 3}{7}$$

$$= \frac{2}{7}$$

□ ଓକେଲୋ .

$$4) \frac{2}{3} + \frac{2}{3} + \frac{1}{3}$$

$$= \frac{2+2+1}{3}$$

$$= \frac{5}{3}$$

$$5) \frac{2}{9} + \frac{5}{9} - \frac{3}{9}$$

$$= \frac{2+5}{9} - \frac{3}{9}$$

$$= \frac{7}{9} - \frac{3}{9}$$

$$= \frac{7-3}{9}$$

$$= \frac{4}{9}$$

$$6) \frac{2}{7} + \frac{3}{7}$$

$$= \frac{2+3}{7}$$

$$= \frac{5}{7}$$

Thank You.....

પ્રેરણા એજ્યુકેશન સોલ્યુશીઝ દ્વારા સંચાલિત ®

OCEAN

કોચીંગ ક્લાસીસ